

Prædiken til 2. påskedag 2020 ved domprovst Jens Torkild Bak.

- Søndagens salme: *Tag det sorte kors fra graven*, Den Danske Salmebog nr. 241.

Teksten til 2. påskedag, Johannesevangeliet kap. 20, vers 46-55:

*Den første dag i ugen, tidligt om morgenen mens det endnu var mørkt, kom Maria Magdalene ud til graven, og hun så, at stenen var flyttet fra graven. Så løber hun hen til Simon Peter og til den anden discipel, ham som Jesus elskede, og siger til dem: "De har flyttet Herren fra graven, og vi ved ikke, hvor de har lagt ham." Så kom Peter og den anden discipel og ville ud til graven. De løb begge to, men den anden discipel løb foran, hurtigere end Peter, og nåede først til graven; han bøjede sig ind og så linnedklæderne ligge der, men han gik ikke ind. Simon Peter, som fulgte efter ham, nåede nu også frem; han går lige ind i graven og ser linnedklæderne ligge der og klædet, som Jesus havde haft over hovedet; det lå ikke sammen med linnedklæderne, men rullet sammen på et sted for sig selv. Da gik også den anden discipel derind, han som var kommet først til graven, og han så og troede. Indtil da havde de nemlig ikke forstået skriftens ord om, at han skulle opstå fra de døde. Disciplene gik så hjem igen.*

*Men Maria stod udenfor ved graven og græd. Som hun nu stod der og græd, bøjer hun sig ind i graven og ser to engle i hvide klæder sidder dér, hvor Jesu legeme havde ligget, én ved hovedet og én ved fødderne. De sagde til hende: "Kvinde, hvorfor græder du?" Hun svarede: "De har flyttet min Herre, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham." Da hun havde sagt det, vendte hun sig om, og hun så Jesus stå der; men hun vidste ikke, at det var Jesus. Jesus sagde til hende: "Kvinde, hvorfor græder du? Hvem leder du efter? Hun mente, det var havemanden, og sagde til ham: "Herre, hvis det er dig, der har båret ham bort, så sig mig, hvor du har lagt ham, så jeg kan hente ham." Jesus sagde til hende: "Maria!" Hun vendte sig om og sagde til ham på hebraisk: "Rabbuni!" – det betyder Mester. Jesus sagde til hende: "Hold mig ikke tilbage, for jeg er endnu ikke steget op til Faderen; men gå hen til mine brødre og sig til dem: "Jeg stiger op til min fader og jeres fader, til min Gud og jeres Gud." Maria Magdalene gik hen og fortalte disciplene: "Jeg har set Herren," og at han havde sagt dette til hende. Amen.*

God morgen og glædelig påske!

I løbet af ingen tid er dagsordenen blevet ændret i alle sammenhænge.

I Ribe skulle vi om halvanden måned have markeret Genforeningsjubilæet med et stort anlagt folkemøde. Den plan blev skrinlagt med forsamlingsforbuddet. I stedet for en festlig forening af mennesker fra nær og fjern skal vi nu stå sammen ved at holde afstand. Det har direkte følger for alle de steder, hvor mennesker normalt færdes tæt med hinanden her i byen. Det er foruden kirkerne hotellerne og madstederne, museerne og sportsklubberne, og mange forretninger. Nedlukningen omfatter en god del af det, som mange af os lever af her i byen. Foruden bekymringen for den

smittespredning, der ikke må eksplodere i samfundet og frem for alt ikke mellem de mest sårbare iblandt os, har mange mennesker i byen derfor en bekymring for deres virksomhed, for arbejdet og det daglige brød. Det kan man ikke undgå at have i sine tanker i disse uger.

I lyset af den aktuelle situation med coronaen er der en lille ting, der har ærgret mig i dagens tekst. Det er et sted i replikskiftet mellem Maria Magdalene og Jesus, dér, hvor han siger til hende: *Hold mig ikke tilbage...* Bortset fra, at det er svært at sige, hvad meningen med de ord nærmere skulle være, så er det også en meget søgt oversættelse af et græsk udsagnsord, der (i hvert fald i denne sammenhæng, jf. den latinske udgave af Det Nye Testamente) utvivlsomt bare betyder: *at røre ved*. Det, Jesus altså siger til Maria, er: *Rør mig ikke!* Og det er jo det, der sætter hele dagsordenen i øjeblikket med afstandskaffe og håndsprit. Den amerikanske præsidents sundhedsrådgiver skal endda forleden, hvor han fik et ord indført, have foreslået, at man for altid tager afsked med det for vores kulturelle omgangsform ellers så karakteristiske håndtryk. Det kunne herhjemme give anledning til nogle politiske diskussioner.

Jeg skal straks komme tilbage til, hvad Jesus mener med sit *Rør mig ikke!*

Men sammen med alle disse bestræbelser på at holde afstand mærker man en modsat rettet bevægelse. Det er, som om vi i de seneste uger er kommet tættere både på virkeligheden og på hinanden. I takt med, at fællesskabet er udfordret, mærker vi, hvor meget netop det betyder for os, og at vi med fantasi må finde andre måder at bevare det på. Vi er begyndt at synge sammen hver for sig med Philip Faber og Mads Steffensen, og hvem havde turdet håbe på en sådan renæssance for den danske sang? Ligesom vi for en tid mentalt er vendt tilbage fra ”krydstogtskibenes flydende utopier”, som nogen syrligt har kaldt dem, til nationen og hjemmet, hvor vi først og sidst skal passe på hinanden. Samfundssindet, der ellers længe har levet en noget hensygnende tilværelse uden mange officielle abonnenter, er kommet tilbage som betegnelse for den fællesskabsfølelse, der skal føre os igennem en krise, hvis fulde omfang ingen af os endnu kender. Statsministerens appel til befolkningen på det punkt har bestemt vundet gehør.

Og til karakteristik af den højst menneskelige virkelighed, der over kort tid på en meget direkte måde er rykket tættere på, havde Weekendavisens chefredaktør Martin Krasnik forleden følgende uforblommede bemærkninger i anledning af påsken:

*Gør covid-19 snart det ene, snart det andet tydeligt er virussen mest af alt et gigantisk, kollektivt memento mori, en påmindelse om døden -*

Her tænker jeg nu altid selv på Ribe Domkirkes epitafier og gravsten, der spredt rundt i kirken ikke savner noget i henseende til diskrete vink med timeglas og kranier, for at vi skal huske og aldrig glemme vores dødelighed! Men Martin Krasnik fortsatte:

*Påskens gudstjenester er blevet aflyst. Her plejer præsterne at minde os om noget, vi som samfund havde glemt: at døden er et grundlæggende livsvilkår. Vi havde overvundet pest, tyfus, kolera, kopper, polio, mæslinger, difteri, skoldkopper, alle de store dræbere, og nu var tiden kommet til at kurere os for alderdommen. I ramme alvor var vi begyndt at diskutere, om vi kan bearbejde celler og gener, som var det software, der bare skal opdateres. Kan vi leve i 120 år, 150 år, uendeligt? Der udkom artikler i ét væk om den fjerde alder, den femte alder og bøger med titler som "Afskaf alderdommen". "Det grå guld" kaldte vi den økonomiske side af udødeligheden, for pensionisterne var de nye teenagere med friværdien på kreditkortene. Os kan ingen slå ihjel, var den udbredte holdning. Døden forsvandt ud af regnskabet, og i samfundet blev sygdom og død derfor til tabu. De gamle var evige forbrugere, og var de ikke det, var det bedst at gemme dem lidt væk.*

Nu er Martin Krasnik en ung mand, ikke fyldt halvtreds, og han kan sagtens med den frejdighed, der endnu er på betryggende afstand af forfaldet, udtale sig om alderdommens virkelighed.

Anderledes er det for alle os, "det grå guld", som ordene af naturlige grunde falder langt tungere på. Med derfor kan et sådant realitetscheck, som han i sin lederartikel inviterede læserne til, godt være på sin plads alligevel.

Under alle omstændigheder befinder vi os så dér 2. påskedag (i den bibelske fortælling stadig den første dag i ugen, søndag), i realiteternes verden. I "dødningehaven", som Grundtvig kalder stedet i påskesalmen "Tag det sorte kors fra graven!". Vi er der sammen med Maria Magdalene. Mændene har også været her et smut, men de gik hurtigt igen. Maria, hun kan imidlertid ikke komme sig over Jesu død, hun er i sorg og særligt fortvivlet er hun, fordi nogen har fjernet liget fra graven, så hun ud over sorgen nu også skal lide ved den tomhed ikke at have den døde krop at dvæle ved og udøse sine tårer over, som hun engang gjorde det over hans fødder. Derfor henvender hun sig til en mand, der pludselig dukker op og vel må være kirkegårdsgartneren, for at høre, om han har noget med sagen at gøre.

Nu følger det - for mig at se, det indrømmer jeg gerne - mest bevægende og smukke replikskifte i hele Det Nye Testamente. *Maria*, siger han til hende, og hun svarer med *Rabbuni/Mester*, da hun ser, hvem han er.

Det bevægende og smukke, også underfundige, består i den rolleombytning, der sker: Det er Jesus, der dør på korset langfredag, men det er Maria – og sammen med hende i tankerne os andre – der står op af graven påskemorgen. Det forstår vi, når vi husker, hvad det vil sige at være til som menneske. At være til er jo altid at være til for nogen. At eksistere er at være et navn i nogens bevidsthed. At være genkendt af nogen. At betyde noget for nogen, måske endda at blive bedt for af nogen. Af det først følger håb og liv. Tænk, om man ikke længere var et navn for nogen, et navn i nogens erindring, bare et nummer som i en af udryddelseslejrene (eller som nogle fra forældregenerationen i sin tid om end lidt overdrevent frygtede, det skulle blive med indførelsen af cpr. numrene!). Tænk at være glemt, som nogle af os måske i et ondt mareridt kan frygte at blive det i et samfund, der lukker ned!

Maria var, må vi forstå uden at behøve at gå nærmere ind på detaljerne, en ikke-person indtil mødet med Jesus, og da han dør, synker hendes verden atter tilbage i intetheden. Da hun hører sit navn og genkender hans elskede stemme, hvor hun allermindst venter det, træder hun igen op af intethedens grav. Maria Magdalenes store betydning i den kristne tradition, og for Grundtvig, består da i, at hun repræsenterer alle os, der ligesom hun lever i ”dødningehaven” og ligesom hun trænger til at blive husket af nogen, og herunder blive mindet om det navn, vi alle har hos Gud, midt i den usikkerhed, der altid er et eksistensvilkår, som truer med at føre os tilbage i intetheden.

Og dette med *Rør mig ikke*. Det er ikke et signal om det kristne gudsforholds abstrakte åndelighed og u-kropslighed, eller hvad man ellers kunne forbinde med ordene, men det markerer forskellen på tiden før og tiden efter påske: Før påske var Jesus det håb, Maria sammen med disciplene trængtes om at få del i. Efter påske kommer ansvarets og selvstændighedens tid: Nu må hun og vi selv være den glæde og det håb, som Gud har opvakt os til i Jesus Kristus. *Rør ikke mig længere, men rør i stedet verden! Rør verden; fortryl verden med det håb, jeg har givet*. Hvis man nu skulle omskrive hans budskab til hende.

*Og derfor er det vigtigt at huske på, hvad de [præsterne] ville have sagt i kirkerne i de kommende dage: at døden er det eksistentielt menneskelige, at vi ikke kan kontrollere alt, men ikke må miste håbet,*

fortsatte Martin Krasnik sin lederartikel 8. april.

Håbet som livsform står helt centralt i kristendommen. Det kommer til udtryk i ritualets ord både ved livets begyndelse i dåben og ved livets afslutning foran kisten, når det her hedder: *Lovet være Gud, vor herre Jesu Kristi fader, som i sin store barmhjertighed har genfødt os til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.* Opstandelsen er ikke, om man så må sige, en åben dør, man kan se ”noget” igennem. Hvis man forsøger, ser man kun den tomme grav. Opstandelsesbudskabet kan ikke omgås på anden vis end ved at leve det. Ved at leve dets håb.

Med sin jødiske baggrund er det naturligt, at Martin Krasnik refererer til, hvad påsken betyder i den jødiske tradition, som erindring om den jødiske folks udfrielse af det ægyptiske fangenskab, hvorfor han slutter sin lederartikel med følgende sammenfatning af både det ene og det andet:

*Lad det være denne højtids vigtige budskaber: døden som vilkår, håbet som udvej, og friheden som det, vi stræber efter. God påske – trods alt.*

Og det vil jeg også gerne slutte med, idet friheden i denne forbindelse ikke så meget er den materielle frihed, som det er den frihed, håbet giver til et liv i verden på trods. I tillid til, at den fremtid ikke findes noget sted, hvor Gud ikke kan finde os i sin kærlighed og kalde os ved navn. Glædelig påske! Amen

*Lad os bede!*

*Vi beder for de bekymrede og syge og for dem, som ingen beder for. Vi beder for vores familie og alle, vi holder af. Vi beder dig, gode Gud, være hos dem, som ingen har hos sig, og vær også hos os, der har alt, men mangler visdom. Hold os fast ved håbet og gør det særligt de dage, hvor vi ikke længere kan se os selv i det. Lær os af din opstandelseskraft at være liv og lys for hinanden!*

*Fader vor, du som er i himlene! Helliget vorde dit navn, komme dit rige, ske din vilje som i himlen således også på jorden; giv os i dag det daglige brød, og forlad os vor skyld, som også vi forlader vores skyldnere, og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde. Thi dit er riget og magten og æren i evighed. Amen.*

*Herren velsigne dig og bevare dig! Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig! Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred! Amen*

---

Kære læser, kære menighed

Det er meget mærkeligt ikke at være sammen i kirkens rum og i så mange andre sammenhænge.

Hvis der er nogen, der har brug for at tale med mig, er man velkommen til at kontakte mig på mobil nr. 24 27 01 41 eller skrive til mig på [jtb@km.dk](mailto:jtb@km.dk)

Ligesom man naturligvis er velkommen til at kontakte mine kolleger Torben Bramming og Signe von Oettingen på henholdsvis [tb@km.dk](mailto:tb@km.dk) / 21 85 23 81 og [siv@km.dk](mailto:siv@km.dk) / 21 51 17 75.

Jeg ønsker alle en glædelig påske!

Venlig hilsen

Torkild Bak

---